

Sygn. akt: VI Co 48/24

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2024 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Rafał Jerka

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2024 r. w Olsztynie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku **I. Ż. (1)**

z udziałem **I. Ż. (2)**

o wyłączenie sędziego SSO A. J. (1)

postanawia:

wyłączyć od rozpoznania sprawy SSO A. J. (1)

SSO Rafał Jerka

VI Co 48/24

UZASADNIENIE

Pozwany I. Ż. (1) w sprawie (...) wniósł o wyłączenie od orzekania w sprawie w trybie art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 98, poz. 1070) prawo o ustroju sądów powszechnych SSO A. J. (1) wskazując iż rozpoznanie sprawy z jej udziałem doprowadzi do naruszenia standardu rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny Sąd.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSO A. J. (1) w trybie art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. prawo o ustroju sądów powszechnych jest zasadny.

1. Tytułem wstępu należy wskazać w judykaturze panuje zgodny pogląd, iż w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183). W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości wybrany przez pozwanego procesowy sposób weryfikacji składu sądu tj. art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. prawo o ustroju sądów powszechnych, alternatywnie 49 kpc .

2. Należy zauważyć, iż przedmiotowy wniosek nie podlegał przekazaniu do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego w trybie art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1093) a to z następujących względów:

a) w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego - Izba Cywilna, Karna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110- 1/20 (OSNK 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) przesądzono, że udział w składzie Sądu Najwyższego osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (dalej KRS) ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o

Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) prowadzi w każdym przypadku do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc. Uchwała z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), a to oznacza, że skład orzekający w niniejszej sprawie jest nią związany. W takiej sytuacji Sąd nie był zobligowany do przekazania przedmiotowego wniosku do rozpoznania Izbie, której orzeczenia w każdym wypadku dotknięte są nieusuwalną wadą.

b) Sąd rozpoznający wniosek musi też uwzględnić wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 5 czerwca 2023 r. (C-204/21), w którym wprost uznano, że przekazanie - na podstawie art. 26 § 2 SNU - do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawania zarzutów i zagadnień prawnych dotyczących braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego stanowi uchybienie zobowiązaniom, które wynikają z mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm., dalej: „TUE”) w związku z art. 47 Karty praw podstawowych, jak również na mocy art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz.Ur.UE 2016 C 202, s. 1) i zasady pierwszeństwa prawa Unii. W tej sytuacji stosując zasadę pierwszeństwa prawa UE oraz zasadę lojalnej współpracy Sąd Okręgowy był zobowiązany do pominięcia art. 26 § 2 SNU (regulacji przekazującej do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN rozpoznanie przedmiotowego wniosku) i przejęcie tego wniosku do samodzielnego rozpoznania.

3. Nie ulega, też wątpliwości, iż rozpoznania niniejszego wniosku należało dokonać z pominięciem pozostałych sędziów VI Wydziału Cywilno - Rodzinnego SO w O.tj. K. N., A. J. (2), L. M., A. N., J. B.. Wymienieni wyłączeni byli od rozpoznania tego wniosku w myśl § 43 pkt 1a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych z dnia 18 czerwca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1141), który wszedł w życie w dniu 8 lutego 2024 r., zgodnie z którym „ Sprawy w przedmiocie rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego w sytuacji, gdy wśród podstaw tego wniosku znajduje się okoliczność dotycząca powołania sędziego, nie są przydzielane sędziom, którzy objęli stanowisko w wyniku wniosku o powołanie sędziego, przedstawionego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną z zastosowaniem art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269 oraz z 2023 r. poz. 1615). Sędziowie ci nie są uwzględniani w przydzielaniu spraw, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, przez SLPS .” Dodatkowo regulacja ta znajduje oparcie w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. (skarga 50849/21), a w szczególności w pkt 324 pkt b uzasadnienia, gdzie Trybunał wyraźnie wskazuje, iż w tego rodzaju przypadkach winna mieć zastosowanie podstawowa zasada nemo iudex in causa sua (nie powinni rozpoznawać wniosków o wyłączenie sędziowie, którzy zostali powołani w tej samej wadliwej procedurze co sędzia objęty wnioskiem o wyłączenie).

4. Przechodząc do merytorycznej oceny przedmiotowego wniosku należy wskazać, iż zgodnie z już utrwalonym orzecznictwem (por. uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22, postanowienie z dnia 23 czerwca 2022 r. III KK 198/22) brak jest podstaw do przyjęcia a priori, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc.. Oznacza to, że należy wykazać in concreto, że z uwagi na dające się zidentyfikować okoliczności związane z powołaniem danego sędziego do sądu, istnieją tego rodzaju wątpliwości, iż sąd w składzie którego zasiada taki sędzia jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc. Zatem wbrew twierdzeniom pozwanego sam fakt, powołania SSO A. J. (1) w procedurze awansowej z udziałem nieprawidłowo ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa nie jest wystarczającym argumentem za uwzględnieniem wniosku.

5. W ocenie jednak Sądu rozpoznającego niniejszy wniosek, okoliczności powołania SSO A. J. (1) wprost do Sądu Okręgowego, wskazują bez wątpienia, iż Sąd z jej udziałem jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc, gdyż wymieniona nie spełnia tzw. „testu niezależności” wskazanego w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) następnie sprecyzowanego w uchwale składu Siedmiu Sędziów Sądu

Najwyższego - Izba Karna z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Wskazano tam na następujące okoliczności, które należy brać pod uwagę przy powołaniu sędziego:

- czy jest to pierwsza nominacja, czy też jest to awans na kolejne stanowisko sędziowskie,
- do jakiego szczebla jest to awans, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa,
- równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości,
- jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów,
- porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów,
- to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie.

6. Biorąc pod uwagę powyższe kryteria nie ulega wątpliwości, iż SSO A. J. (1) nie spełnia wskazanego testu, a to z następujących powodów:

1) należy podkreślić iż w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2023 r. III KK 239/23 wskazano, iż inaczej należy oceniać decyzję o ubieganiu się o awans sędziowski w procedurze prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa powołaną ustawą z 2017 r. w sytuacji gdy miała ona miejsce już po uchwale trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. oraz po orzeczeniach trybunałów międzynarodowych - Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [TSUE] i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [ETPCz]) - (zob. wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie R. przeciwko Polsce [skarga nr 43447/19], z dnia 8 listopada 2021 r., D.-F. i O. przeciwko Polsce [skargi nr 49868/19 i 57511/19], z dnia 3 lutego 2022 r., (...) sp. z o.o. przeciwko Polsce [skarga nr 1469/20], z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], G. przeciwko Polsce (skarga 43572/18), z dnia 23 listopada 2023 r., W. przeciwko Polsce [skarga nr 50849/21] oraz wyroki TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21). Taki kandydat znał prezentowany w tych orzeczeniach pogląd tj. jaki wpływ może mieć odebranie nominacji uzyskanej w tak wadliwym procesie nominacyjnym na ocenę, czy skład sądu z jego udziałem będzie zgodny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc. Wymieniona zatem będąc w pełni świadoma i znając realia prawne i polityczne mimo to podjęła decyzje o ubieganiu się o stanowisko sędziowskie i to wysoko umiejscowione w hierarchii sądowniczej (stanowisko w Sądzie wyższej instancji),

2) z przebiegu procedury nominacyjnej wymienionej na stanowisko sędziego SO w Olsztynie wynika, że była ona jedynym kandydatem na to stanowisko, co wyklucza możliwość porównania jego kompetencji merytorycznych z innymi kandydatami (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2023 r., II KK 469/22 oraz szerzej na temat znaczenia tej okoliczności - wyrok SN z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II KS 32/21). Nie sposób też w tym miejscu pominąć okoliczności, iż w przeciwieństwie do wymienionej, sędziowie okręgu (...) w zdecydowanej większości mając świadomość wadliwości nominacji z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa powołanej ustawą z 2017 r., wyznaczając wysokie standardy etosu sędziowskiego wstrzymali się od udziału w tychże konkursach,

3) pomimo braku jakiegokolwiek doświadczenia w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i nieletnich (przynajmniej takiego nie ujawniono w ocenie pracy i kwalifikacji zawodowych sporządzonej przez sędzię Sądu Okręgowego w O. D. C. gdzie ocenie podlegała wyłącznie jej praca jako (...) – uzasadnienie uchwały NR 891/2023 KRS z dnia 11 października 2023 r.) i wykonywaniu bezpośrednio przed uzyskaniem nominacji przez okres 10 lat pracy wyłącznie jako (...) (od 10 października 2013 r.) ubiegała się o stanowisko sędziego w wydziale rodzinnym i to nie szczebla podstawowego (w sądzie rejonowym) ale wyższego szczebla (w sądzie okręgowym). Nie ulega wątpliwości,

iż na wskazanym stanowisku wymagana jest ogromna wiedza i doświadczenie z zakresu prawa rodzinnego, gdyż rozpatrywane są tam środki odwoławcze od orzeczeń sądów niższej instancji,

4) kierując się wskazanym kryteriami a zarazem doświadczeniem SSO A. J. (1) w sprawach z zakresu prawa rodzinnego a w zasadzie jego brakiem Kolegium Sądu Okręgowego w Olsztynie na posiedzeniu w dniu 5 lipca 2023 podjęło uchwałę o jednoznacznie negatywnym zaopiniowaniu kandydatury Pani A. J. (1) na jedno wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w O. (3 głosy „za”, 13 głosów „przeciw”, 0 głosów „wstrzymujących się”),

5) nie bez znaczenia jest też niespotykana (przed 2017 rokiem) ścieżka awansu. W poprzedniej prawidłowo ukształtowanej rzeczywistości prawnej czymś niespotykanym było uzyskanie nominacji wprost do Sądu wyższej instancji na stanowisko sędziego w Wydziale Rodzinnym bez jakiegokolwiek doświadczenia w tej materii. Wyjątkiem potwierdzającym regułę było wtedy objęcie przez kandydata wyższego stanowiska w hierarchii sądowej w sytuacji gdy legitymował się on wybitnymi osiągnięciami w materii, w której następnie zostawał sędzią sądu wyższej instancji (tytuł profesora, wybitny specjalista i praktyk zatrudniony w renomowanej kancelarii prawnej itp.). Po stronie SSO A. J. (1) żadne szczególne względy przemawiające za uzyskaniem nominacji do sądu wyższej instancji nie występowały.

W świetle powyższych kryteriów ,ocenionych łącznie, nie ulega wątpliwości, iż wymieniona nie spełnia tzw. „testu niezależności” wskazanego w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) a zatem wniosek o jej wyłączenie w trybie art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 98, poz. 1070) prawo o ustroju sądów powszechnych jest zasadny.

SSO Rafał Jerka

1. odn.,

2. odpis doręczyć:

- stronom

- SSO A. J. (1)

3. orzeczenie opublikować w portalu orzeczeń sądów powszechnych zgodnie z załączoną kartą.